

Д24

3653-р

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені М.П. ДРАГОМАНОВА**

ДВОРНИК Юрій Феодосійович

УДК 378.091.12-051:004:78(043.3)

**ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ
ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Київ – 2013

9497
НБ НПУ ім. М.П. Драгоманова

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
РОСТОВСЬКИЙ Олександр Якович,
Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя,
завідувач кафедри музичної педагогіки
та хореографії.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ОТИЧ Олена Миколаївна,
Національна академія педагогічних наук України,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих,
заступник директора з наукової роботи;

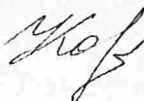
кандидат педагогічних наук, доцент
ЧАЙКОВСЬКА Олена Антонівна,
Київський національний університет
культури і мистецтв,
завідувач кафедри комп'ютерних наук.

Захист відбудеться “9” жовтня 2013 р. о 14 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розіслано “6” вересня 2013 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В. Козир

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В усі часи розвитку людської цивілізації проблема творчості привертала до себе особливу увагу. І це не випадково, адже саме творчість є наймогутнішим джерелом суспільного поступу. Сучасний світ зазнає фундаментальних змін у структурі й галузях діяльності. Його головними рисами стали соціально-економічні трансформації, інтенсивне поширення інформаційних технологій та масштабна комп'ютеризація усіх сфер життя. Нові реалії сьогодення спонукають до пошуку шляхів розв'язання багатьох глобальних проблем, чи не найголовнішою з яких є формування людини-творця.

Вирішення завдань такого масштабу можливе лише за умови виховання майбутнього вчителя, здатного до активної творчої праці. Лише йому під силу сформувати покоління творчих особистостей, здатних до самореалізації в новому інформаційному суспільстві. Особлива роль тут відводиться вчителю музики, який покликаний закласти в учнів фундаментальні основи духовності, освіченості, культури, розкрити їх творчий потенціал. У зв'язку з цим суттєво підвищуються вимоги до його фахової підготовки, важливою і необхідною складовою якої є формування творчих якостей.

Проблема творчості є надзвичайно складною і багатогранною. Її філософському розгляду присвячені праці М. Бердяєва, В. Біблера, І. Зязюна, М. Кагана, В. Кудіна, Л. Левчук, О. Лосєва, А. Майданова, Г. Меднікової, О. Спіркіна та ін.

Широке коло досліджень з проблематики творчості охоплене вченими-психологами: роль природних і соціальних чинників у становленні творчої особистості (Г. Айзенк, Д. Богоявленська, О. Ковальов, Н. Лейтес, Б. Теплов); дослідження структури творчого процесу (А. Брушлинський, Дж. Гілфорд, О. Лук, В. Моляко, В. Роменець, Я. Пономарьов); мотивація творчої діяльності (Б. Ананьєв, Т. Артем'єва, Л. Божович, Л. Виготський, Є. Ільїн, А. Маркова, А. Маслоу, Г. Олпорт); закономірності розвитку та діяльності творчої особистості (В. Дружинін, Л. Копець, Б. Ломов, В. Петрушин) тощо.

У педагогічному аспекті ця проблема розглядалася стосовно формування творчої особистості майбутнього вчителя (Ш. Амонашвілі, І. Бех, Н. Гузій, В. Загвязинський, І. Зязюн, Є. Коваленко, О. Отич, С. Сисоєва, В. Сухомлинський та ін.), зокрема вчителя музики (Л. Арчажникова, А. Душний, О. Єременко, Д. Кабалевський, А. Козир, О. Олексюк, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Теплова, О. Хижна, В. Шульгіна, О. Щолокова та ін.).

Водночас багато питань щодо формування творчої особистості залишилося поза увагою дослідників. Зокрема, доводиться констатувати недостатню методологічну базу формування творчої особистості майбутнього вчителя музики. Актуальними лишаються питання професійно-педагогічної творчості, творчої самореалізації, з'ясування чинників, що

впливають на ефективність фахової підготовки в умовах інформаційного суспільства та комп'ютеризації освіти.

Проблема реалізації дидактичних можливостей комп'ютерних програм та методологія і теорія комп'ютеризації освіти вже стали предметом багатьох наукових досліджень (Н. Белявіна, Б. Гершунський, С. Гунько, М. Дергач, Л. Дибкова, М. Жалдак, Л. Карташова, Л. Макаренко, Л. Марахівський, Ю. Машбиць, Н. Морзе, Л. Павлюк, Т. Рейзенкінд, Е. Семенюк, С. Пюкке, О. Тихомиров, Ю. Триус, С. Яшанов та ін.). Вивчалися можливості використання мультимедійних технологій, поєднання дидактичних функцій комп'ютера з традиційними засобами навчання, наповнення і збагачення навчального процесу новими формами роботи (А. Бондаренко, Р. Гуревич, М. Кадемія, О. Чайковська); здійснювалося обґрунтування психолого-педагогічних засад організації навчально-виховного процесу з використанням інформаційних технологій (О. Бордюк, Т. Гергей, І. Захарова, К. Кречетников, Є. Полат, Н. Тализіна).

Однак питання методики формування у майбутніх учителів творчих якостей засобами комп'ютерних технологій досліджувалися зовсім мало, здебільшого опосередковано. Нерозкритими залишаються особливості, зміст і методи використання комп'ютерних технологій у формуванні творчих якостей майбутніх учителів музики, умови, які забезпечують ефективність цього процесу, не виявлені його закономірності.

Актуальність, теоретичне і практичне значення окресленої проблеми для педагогіки вищої школи, її недостатнє вивчення зумовили вибір теми дослідження: *“Формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп'ютерних технологій”*.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідницької роботи кафедри музичної педагогіки та хореографії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя і складає частину комплексного дослідження “Теоретичні основи художньо-творчого розвитку студентів у процесі фахової підготовки”. Тему дисертації затверджено Вченою радою Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (протокол № 2 від 24.09.2009 р.) та узгоджено з Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 8 від 22.12.2009 р.).

Мета дослідження: розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити методику формування творчих якостей студентів музично-педагогічних факультетів засобами комп'ютерних технологій.

Об'єкт дослідження: процес фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Предметом дослідження є методика формування творчих якостей майбутніх учителів музики засобами комп'ютерних технологій.

Відповідно до поставленої мети було визначено такі **завдання** дослідження:

- розкрити теоретичні основи процесу формування творчих якостей особистості учителя в інформаційному суспільстві;
- висвітлити методичні аспекти формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп'ютерних технологій;
- обґрунтувати та розробити методику формування творчих якостей майбутнього вчителя музики;
- визначити критерії та показники сформованості творчих якостей майбутніх учителів музики;
- експериментально перевірити ефективність запропонованої методики формування творчих якостей майбутнього вчителя музики.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять: філософські положення щодо сутності творчої діяльності та ролі мистецтва в розвитку особистості (І. Зязюн, М. Каган, В. Кудін, Л. Левчук, О. Лосєв, Г. Меднікова), природи творчого процесу (Л. Виготський, О. Лук, А. Маслоу, Я. Пономарьов, В. Роменець, С. Сисоєва); наукові засади теорії інформації та інформаційних технологій (В. Глушков, І. Земан, А. Урсул); теоретичні розробки питань інформатизації та комп'ютеризації навчального процесу (Д. Белл, Б. Гершунський, Р. Гуревич, В. Жилкін, Ю. Машбиць, Ю. Триус, Л. Хуторська, С. Яшанов); ідеї щодо використання музичних комп'ютерних технологій у творчому процесі (Е. Артем'єв, В. Камінський, І. Красильников, Н. Маханек, І. Стецюк, Н. Сушкевич, О. Харуто, О. Чайковська); дослідження з теорії композиції, інструментовки, аранжування та інтерпретації музичних творів (І. Гайдено, Є. Гуренко, В. Крицький, Я. Ксенакіс, В. Молотков, А. Муха та ін.); дослідження з теорії та методики мистецької освіти (Л. Масол, Г. Падалка, О. Олексюк, О. Отич, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова).

Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань було використано такі **методи дослідження:**

- *теоретичні:* аналіз філософської та психолого-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми, систематизація та узагальнення, абстрагування та ідеалізація, моделювання і конкретизація теоретичного знання;

- *емпіричні:* педагогічне спостереження, анкетування, тестування, експертна оцінка творчих завдань, бесіди, самостійні роботи студентів, педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний), вивчення педагогічної документації;

- *математичної статистики:* кількісна та якісна обробка даних.

Організація дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася відповідно до поставлених завдань і включала три етапи.

На першому етапі (2006–2008 рр.) проаналізовано науково-методичну літературу з обраної проблеми, визначено теоретико-методологічні основи дослідження, його мету, об'єкт, предмет, завдання. Здійснено констатувальне дослідження, розроблено програму формувального експерименту.

На другому етапі (2008–2012 рр.) здійснено апробацію методики формування творчих якостей студентів, встановлено педагогічні умови, що забезпечують ефективність цього процесу, проведено аналіз результатів дослідної роботи.

На третьому етапі (2012–2013 рр.) систематизовано та узагальнено результати проведеного дослідження, сформульовано висновки та оформлено текст дисертації.

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що *уперше:*

розроблено й апробовано методику формування творчих якостей майбутніх учителів музики засобами комп'ютерних технологій, основу якої становить дидактична модель “*хочу – знаю – вмію – творю*”;

визначено педагогічні умови ефективного формування творчих якостей майбутніх учителів музики;

обґрунтовано критерії та показники сформованості творчих якостей студентів;

конкретизовано сутність понять “творчі якості майбутнього вчителя музики” та “комп'ютерні технології в музично-освітній діяльності”;

подальшого розвитку набуло навчально-методичне забезпечення фахової підготовки майбутнього вчителя музики.

Практичне значення дослідження визначається можливістю впровадження у процес фахової підготовки майбутніх учителів музики апробованої методики формування творчих якостей засобами комп'ютерних технологій. Матеріали дослідження можуть мати практичне застосування у діяльності викладачів вищих навчальних закладів педагогічної освіти; використовуватися при розробці навчальних програм, написанні навчально-методичних посібників; у подальших наукових дослідженнях.

Апробація і впровадження результатів дослідження. Основні положення, результати та висновки дослідження обговорювалися на міжнародних конференціях: “Інновації у вищій освіті” (Ніжин, 2007), “V мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О. П. Рудницької (Київ, 2008), “Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології” (Київ, 2009), “VI мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О. П. Рудницької” (Київ, 2009), “Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології” (Київ, 2011); *всеукраїнських* науково-практичних конференціях: “Сучасна мистецька освіта: проблеми, технології, перспективи” (Ніжин, 2008), “Культурно-мистецьке середовище: технології та сучасність” (Київ, 2008), “Інструментальне мистецтво у вищій школі: проблеми і перспективи професійної підготовки” (Кам'янець-Подільський, 2009), “Видатні педагоги XIX ст. про виховання “нової людини” (Ніжин, 2009), “Мистецька освіта XXI століття: проблеми теорії і практики” (Ніжин, 2010), “Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти” (Луганськ, 2011); *всеукраїнських* науково-практичних семінарах: “Проблеми сучасної музичної освіти та виконавства” (Ніжин, 2009), “Актуальні проблеми сучасної музичної освіти та виконавства” (Ніжин, 2010, 2011), “Мистецькі

діалоги: культура, освіта, виконавство” (Ніжин, 2012); на засіданнях кафедри музичної педагогіки та хореографії (2006–2013).

Методику формування творчих якостей майбутніх учителів музики засобами комп’ютерних технологій впроваджено у навчальний процес Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (довідка № 04 від 12.03.2013 р.), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 553 від 01.06.2011 р.), Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (довідка № 1045 від 05.05.2011 р.), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (довідка № 327 від 18.05.2011 р.).

Публікації. Основні теоретичні положення і результати дослідження знайшли відображення у 17 одноосібних публікаціях, з них 5 – у спеціалізованих фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (349 найменувань, з них 14 – іноземними мовами). Загальний обсяг тексту дисертації – 260 сторінок, з них 172 сторінки основного тексту. Робота містить 28 таблиць і 22 рисунки, що разом із додатками розміщені на 52 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, об’єкт, предмет та завдання дослідження, визначено його теоретико-методологічну основу, розкрито наукову новизну та практичне значення, охарактеризовано методи дослідження, а також подано відомості про апробацію та впровадження результатів дослідно-експериментальної роботи.

У **першому розділі** – *“Теоретичні основи процесу формування творчих якостей особистості вчителя в інформаційному суспільстві”* – здійснено аналіз філософських, мистецтвознавчих та психолого-педагогічних досліджень з означеної проблеми. Розкрито та конкретизовано сутність понять “творчі якості особистості майбутнього вчителя музики” та “комп’ютерні технології в музично-освітній діяльності”.

Проблема творчості у різних аспектах досліджується багатьма природничими і гуманітарними науками: філософією, історією науки і техніки, соціологією, психологією, мистецтвознавством, політологією, економікою, педагогікою тощо. Залежно від методології дослідження даної проблеми наголос, відповідно, ставиться на чотирьох основних аспектах: дослідженні особливостей творчого процесу; внутрішніх і зовнішніх чинників, що модифікують його перебіг; рис творчої особистості; властивостей продукту творчої діяльності.

Творчість розглядається як продуктивна людська діяльність, яка здатна породжувати якісно нові матеріальні й духовні цінності європейського значення і є могутнім джерелом новаторства в усіх галузях матеріального і духовного

життя суспільства, а її результати найвищою мірою відзначаються оригінальністю, неповторністю, унікальністю і досконалістю.

У психологічному розумінні творчість виступає вищим рівнем логічного мислення, поштовхом до діяльності, результатом якої є створені матеріальні й духовні цінності. На думку А. Маслоу, вона є найбільш універсальною характеристикою особистості, рисою, потенційно притаманною кожному. Творчість існує всюди, де людина уявляє, комбінує, змінює і створює щось нове (Л. Виготський), і може розглядатися як вирішення протиріч між наявними знаннями і принципово новим, раніше не передбачуваним результатом.

Осмислення та узагальнення теоретичних положень щодо сутності творчої діяльності, природи творчого процесу, його особливостей та структури дає підстави вважати, що творчий процес є специфічним і малодослідженим феноменом, який характеризується творенням нового та нестандартного, відмовою від шаблонів і стереотипів, створенням матеріальних цінностей і творів мистецтва, відкриттям у науці, техніці тощо. Будь-який творчий процес характеризується як новизною, так і оригінальністю шляхів, способів та засобів його отримання. Методологічно важливим є твердження про те, що творча діяльність не лише передбачає вже сформовану особистість, а й, навпаки, особистість формується остаточно лише у творчій діяльності.

Усебічне вивчення означеної проблеми дозволило дійти висновку, що одним із найважливіших чинників успішності творчої діяльності є сформованість *творчих якостей особистості*, представлених комплексом суттєвих рис, ознак, властивостей та особливостей, які забезпечують успішність творчої діяльності й виявляються в особливостях перцепції, інтелекту, характеру та мотивації.

Методологічно важливим для нашого дослідження є також положення, згідно з яким творчі якості найбільш яскраво виявляються у творчості, яка є необхідною умовою досягнення найвищих результатів діяльності вчителя, найповнішої реалізації його можливостей.

Визначено, що творчі якості вчителя розвиваються упродовж усієї педагогічної діяльності, забезпечують її творчий характер і виступають сутнісною ознакою його професіоналізму, що у свою чергу забезпечує реалізацію одного із ключових завдань загальноосвітньої школи – розкриття творчого потенціалу учнів та формування їх творчої особистості.

Серед важливих чинників, які в сучасних умовах суттєво впливають на якість педагогічної освіти, є глобальна інформатизація. Ефективна діяльність учителя в контексті досягнень світової педагогічної науки і розвитку інформаційного суспільства стає немислимою без використання новітніх комп'ютерних технологій. Аналіз наукових досліджень показав, що використання інформаційних технологій у педагогічній освіті дає можливість поєднати дидактичні функції комп'ютера із традиційними засобами навчання, збагатити й наповнити навчальний процес новими формами роботи.

Дослідники наголошують, що їх застосування суттєво змінює співвідношення форм, методів і засобів навчання. У свою чергу це призводить до зміни обсягу і змісту навчального матеріалу; забезпечує доступ до всієї існуючої і необхідної інформації; уможливорює алгоритмізацію розв'язання тих чи інших творчих завдань; поглиблює знання і вміння шляхом моделювання або імітації художньо-творчих процесів за допомогою діалогової взаємодії. Використання комп'ютерних програм істотно розширює сферу самостійної творчої діяльності (О. Чайковська).

У **другому розділі** – *“Методичні аспекти формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп'ютерних технологій”* – висвітлено стан розкриття проблеми використання комп'ютерних технологій як засобу формування творчих якостей музиканта-педагога та обґрунтовано педагогічні умови, які сприяють ефективності цього процесу.

Стала аксіомою думка про те, що сучасний учитель музики має досконало володіти вміннями аранжування, перекладання, композиції, інструментовки; вмінням працювати з комп'ютерним обладнанням, цифровими й аналоговими інструментами та застосовувати їх у професійній діяльності.

Дослідження проблеми показало, що музичні комп'ютерні технології, з одного боку, виступають знаряддям професійної, а з іншого – предметом навчальної діяльності й здебільшого розглядаються не як прикладна дисципліна, а як необхідний компонент музично-педагогічної освіти. Вони представлені комплексом сучасних програм запису, обробки, збереження, передачі та відображення музичної інформації; виступають інструментом реалізації творчих задумів і використовуються відповідно до вимог навчально-виховного процесу.

Розвиток комп'ютерних технологій забезпечує автоматизацію певної частини творчої роботи, значно скорочує час на реалізацію творчого задуму, межі якого суттєво розширюються. Разом з тим учені наголошують на актуалізації питань сумісності творчого процесу і складних технологій, поєднання в одній особі музиканта, інженера та програміста без шкоди для художньої творчості, застосування традиційних методів навчання і методик, що ґрунтуються на комп'ютерних технологіях.

Результати досліджень у даній галузі дозволяють визначити низку переваг такого навчання порівняно з традиційним: комп'ютерні технології значно розширюють можливості надання навчальної інформації; дозволяють посилити мотивацію навчання; допомагають здійснювати контроль за діяльністю студентів та уможливають якісний самоконтроль, що забезпечує гнучкість керування навчально-творчим процесом.

Установлено, що ефективність формування творчих якостей залежить від спеціально створених педагогічних умов, а саме: педагогічного керування процесом формування творчих якостей майбутніх учителів; стимулювання творчої активності, ініціативи, творчого пошуку; актуалізації музично-теоретичних знань у композиції (імпровізації), аранжуванні, перекладанні, інструментовці музичних творів; створення діалогового середовища

суб'єкт – комп'ютер – суб'єкт; матеріально-технічного та програмового забезпечення музично-творчого процесу.

У **третьому розділі** – “Експериментальне дослідження методики формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп'ютерних технологій” – визначено критерії та показники сформованості творчих якостей у майбутніх учителів музики, розроблено дидактичну модель їх формування, обґрунтовано методику та розкрито зміст дослідної роботи, систематизовано й узагальнено результати констатувального та формувального експериментів, перевірено їх статистичну достовірність.

На основі теоретичного аналізу та встановлення суттєвих ознак сформованості творчих якостей було визначено критерії їх діагностики: *ступінь сформованості мотивів творчої діяльності; ступінь теоретичної обізнаності; ступінь засвоєння умінь та навичок музично-творчої діяльності; міра успішності у творчій діяльності.*

Показниками сформованості мотивів творчої діяльності виступали: а) потреба у музично-творчій діяльності; б) усвідомлення власних творчих можливостей та прагнення до самореалізації; в) спрямованість на реалізацію творчих задумів; г) наполегливість у творчій діяльності.

Визначення ступеня теоретичної обізнаності здійснювалося за такими показниками: а) ґрунтовність та системність фахових знань; б) їх оперативність та гнучкість; в) знання комп'ютерних технологій; г) розуміння практичної значущості знань.

Показниками успішності засвоєння умінь та навичок музично-творчої діяльності були: а) розвиненість музично-образного мислення; б) уміння втілювати звуко-сміслові уявлення в композиції, аранжуванні, перекладанні, оркестровці; в) уміння використовувати комп'ютерне та звукотехнічне обладнання; г) уміння застосовувати комп'ютерні технології.

Міра успішності у творчій діяльності виявлялася за: а) ставленням до творчої діяльності; б) самостійністю і творчою ініціативністю; в) продуктивністю творчої діяльності; г) здатністю до самоаналізу та самооцінки результатів творчої діяльності. На основі даних критеріїв і показників було розкрито змістовні характеристики високого, середнього та низького рівнів сформованості творчих якостей.

Діагностування за означеними критеріями на констатувальному етапі дослідження виявило, що лише 14,6 % студентів-випускників мають високий рівень сформованості творчих якостей, 58,4 % досягли середнього рівня, майже 27 % показали низький рівень.

Студентам із високим рівнем сформованості творчих якостей притаманні: а) стійка потреба у музично-творчій діяльності; адекватне усвідомлення власних творчих можливостей; стала спрямованість на реалізацію творчих задумів; наполегливість у творчій діяльності; б) широка ерудиція, ґрунтовність і системність фахових знань, їх висока оперативність та гнучкість; значний обсяг знань комп'ютерних технологій, розуміння їх практичної значущості; в) значна розвиненість музично-образного мислення; сформованість уміння втілювати звуко-сміслові уявлення в композиції,

аранжуванні, перекладанні, оркестровці; розвинене вміння використовувати комп'ютерні технології; з) позитивне ставлення до творчої діяльності; самостійність і творча ініціативність; висока продуктивність творчості; здатність до самоаналізу і самооцінки результатів діяльності.

Для *середнього рівня* сформованості творчих якостей майбутніх учителів музики характерні: а) ситуативна потреба у творчій діяльності; дещо завищена або занижена оцінка власних творчих можливостей; помітне, але нетривале й часто ситуативне прагнення до самореалізації; нестійке бажання реалізувати творчі задуми; невиражена наполегливість у творчій діяльності; б) помітна ерудованість та теоретична обізнаність, наявність, але недостатня системність, ґрунтовність, оперативність та гнучкість фахових знань і знань комп'ютерних технологій; недостатнє усвідомлення їх практичної значущості; в) достатня розвиненість музично-образного мислення; відчутна сформованість умінь втілювати звуко-сміслові уявлення в композиції, аранжуванні, перекладанні, оркестровці; недостатня самостійність під час виконання завдань з допомогою комп'ютера та звукотехнічного обладнання; наявність навичок застосування комп'ютерних технологій; з) позитивне ставлення до творчої діяльності; намагання самостійно й ініціативно вирішувати творчі завдання; переважна репродуктивність у музично-творчій діяльності; достатня адекватність самоаналізу та самооцінки результатів творчої діяльності.

Низький рівень сформованості творчих якостей характеризується: а) відсутністю потреби у творчій діяльності; малоусвідомленим розумінням власних творчих можливостей та відсутністю прагнення до самореалізації; недостатнім бажанням реалізувати творчі задуми; браком наполегливості у творчій діяльності; б) низькою ерудицією, фрагментарністю фахових знань, які найчастіше застосовуються за шаблоном чи алгоритмом; поверховим знанням комп'ютерних технологій; неусвідомленням практичної значущості знань; в) недостатньою розвиненістю музично-образного мислення; початковими вміннями втілювати звуко-сміслові уявлення в композиції, аранжуванні, перекладанні, оркестровці; невмінням користуватися комп'ютерними технологіями та звукотехнічним обладнанням; з) байдужим ставленням до творчої діяльності, її низькою продуктивністю; утрудненістю самоаналізу та неадекватністю самооцінки результатів творчої діяльності.

Виявлені результати констатувального експерименту засвідчили, що при фаховій підготовці майбутніх учителів музики приділяється недостатньо уваги формуванню їх творчих якостей. Суттєвим недоліком є і відсутність ефективної методики. Це визначило завдання і зміст подальшої дослідно-експериментальної роботи, яка включала: розширення сфери самостійної творчої діяльності студентів; збагачення і наповнення навчального процесу комп'ютерними технологіями; апробацію методики використання комп'ютерних технологій у процесі формування творчих якостей; виявлення сприятливих педагогічних умов та закономірностей процесу формування творчих якостей у майбутніх учителів музики.

Для розкриття логіки процесу формування творчих якостей було здійснено порівняльний аналіз чотирикомпонентного комплексу з характерним для дитячої творчості двокомпонентним. Виявилося, що у дитячій творчості когнітивний компонент (“знаю”) та операційний (“вмію”) був представлений лише початковими виявами. Дане зіставлення показало, що у дорослих, на відміну від дітей, когнітивний і операційний компоненти у музично-творчій діяльності відіграють істотну роль, а сформованість когнітивної та операційної ланок у моделі “хочу – знаю – вмію – творю” суттєво позначається на продукті творчої діяльності. Таке міркування дозволило нам умовно виокремити чотири домінантні комплекси, які формуються на відповідних етапах: (хочу – творю) – довільно-творчому, (хочу – знаю – творю) – базово-когнітивному, (хочу – знаю – вмію – творю) – базово-технологічному, (хочу – знаю – вмію – творю) – самостійно-творчому (див. рис. 2).

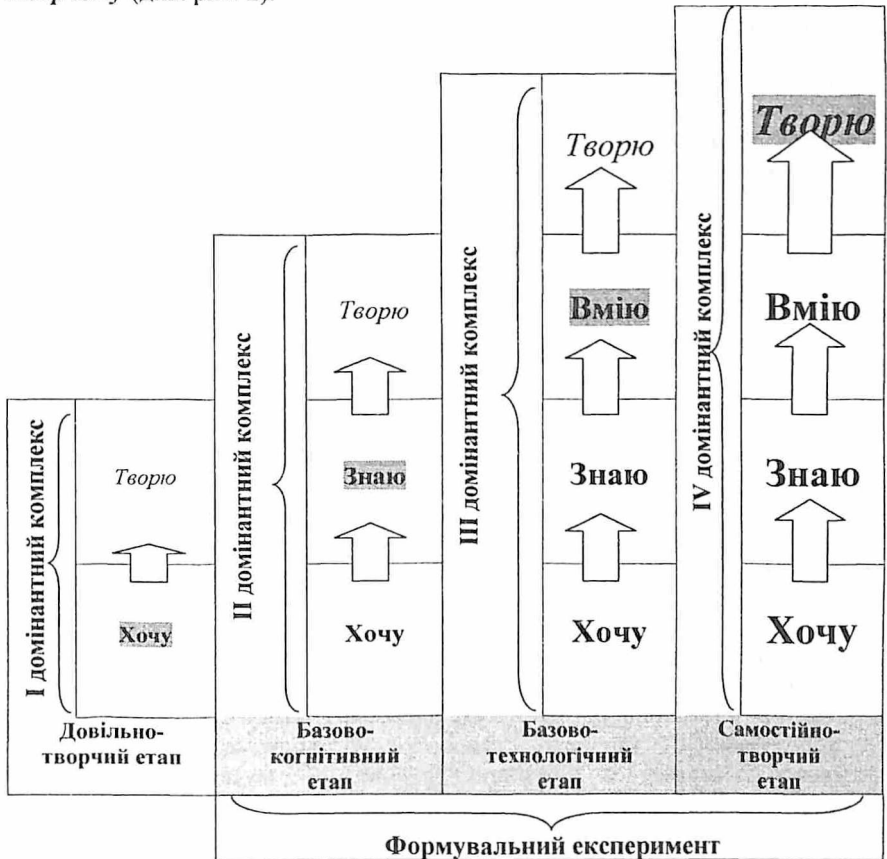

Рис. 2. Домінантні комплекси та етапи формування творчих якостей

Експеримент, з одного боку, був спрямований на цілісний розвиток компонентів, що входили до комплексів, з іншого – у кожному комплексі нами було виокремлено *домінантний компонент*, пріоритетне формування якого здійснювалося на відповідному етапі, що виступав базовим для наступного.

Становлення *першого* мотиваційно-креативного доміантного комплексу відбувалося на *довільно-творчому* етапі й посідало значний проміжок часу: від раннього дитинства до початку цілеспрямованого формування творчих якостей студентів. Даний період не був охоплений експериментом, однак він дуже важливий, оскільки саме на цьому етапі у нинішніх студентів уже набувався досвід творчої діяльності, в якій розвивалися творчі якості.

Становлення *другого* доміантного комплексу відбувалося на базово-когнітивному етапі. Комплекс представлений мотиваційним, когнітивним і креативним компонентами з доміантним *когнітивним компонентом*.

Наявність знань є необхідною умовою реалізації творчого задуму. Саме тому існує певна залежність результату творчості від сформованості знаннєвого компонента у комплексі: *мотивація – знання – творчість*. Формування даного компонента здійснювалося з опорою на принципи свідомого засвоєння знань, зв'язку знань із життям, набуття знань у діяльності, спілкуванні; опори на власний життєвий і художній досвід, стимулювання внутрішньої активності, наступності, наочності, доступності, індивідуалізації процесу навчання.

Якісне наповнення третього доміантного комплексу відбувалося на базово-технологічному етапі. Даний комплекс включає мотиваційний, когнітивний, операційний та креативний компоненти. На цьому етапі увага акцентувалася на розвитку *операційного* компонента, котрий виступає у даному комплексі доміантним. Операційний компонент третього доміантного комплексу – це система вмінь використання комп'ютерних технологій та звукотехнічного обладнання, необхідних для втілення звукосмислових уявлень у композиції, аранжуванні, перекладанні, оркестровці. Основними принципами, на основі яких здійснювалося становлення комплексу, виступали принципи наочності, систематичності й послідовності, активності та самостійності, єдності теорії і практики тощо.

Формування творчих якостей четвертого доміантного комплексу здійснювалося на самостійно-творчому етапі. Даний комплекс представлений мотиваційним, когнітивним, операційним та креативним компонентами, серед яких *креативний* компонент виступав доміантним. Його метою було досягнення самостійності у вирішенні поставлених творчих завдань, набуття досвіду реалізації творчих задумів. Даний комплекс формується на принципах інтересу й емоційної захопленості музичною діяльністю, індивідуалізації, урізноманітнення форм і видів творчої діяльності, спонукання до творчого самовираження, поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самодіяльністю студентів (див. рис. 3).

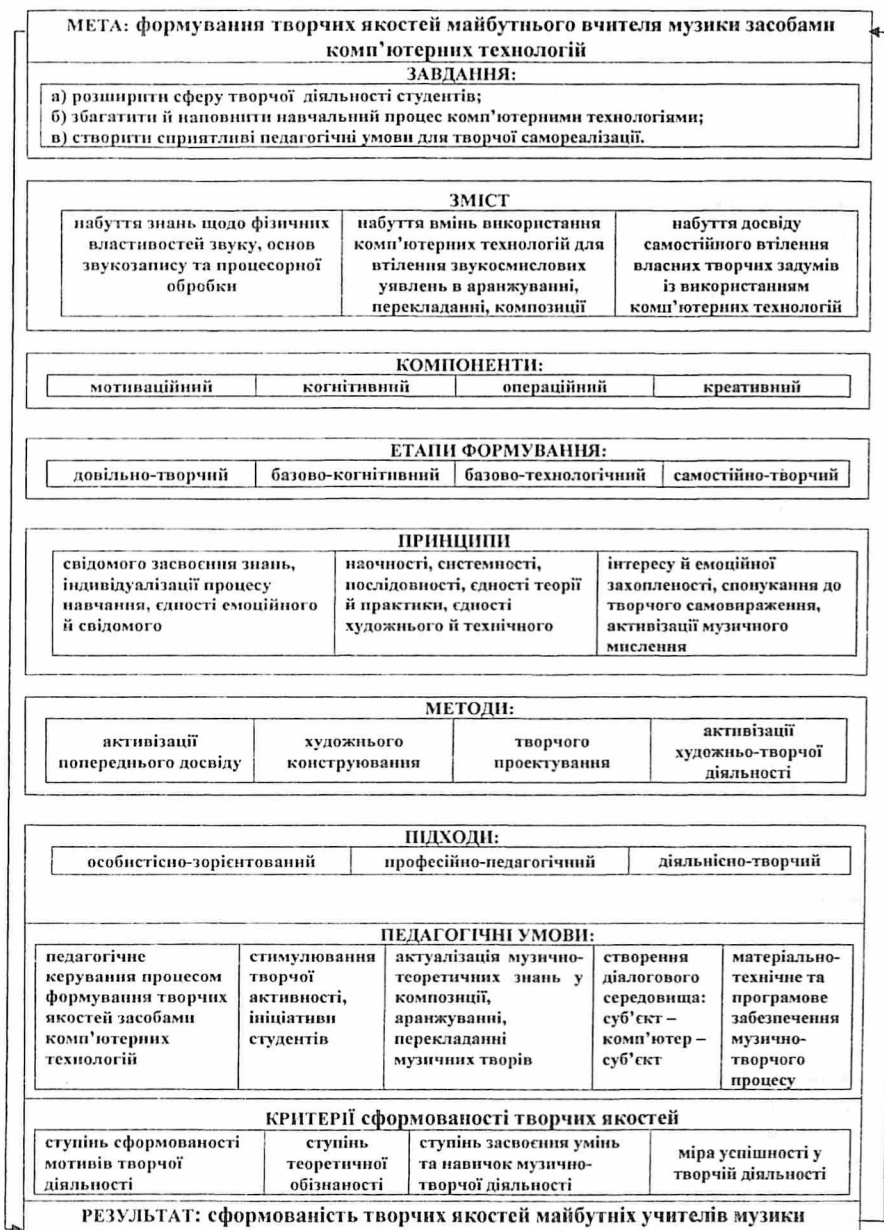

Рис. 3. Методична модель процесу формування творчих якостей майбутніх учителів музики

Результативність проведеної дослідно-експериментальної роботи визначалася шляхом порівняльного аналізу рівнів сформованості творчих якостей у студентів контрольної та експериментальної груп.

Отримані результати засвідчили ефективність експериментальної методики формування творчих якостей майбутніх учителів музики засобами комп'ютерних технологій. Це виявилось, у першу чергу, у помітному зростанні кількості студентів ЕГ, віднесених до високого рівня (з 6,3 % – до 24,1 %), та студентів, що виявили середній рівень (з 51,9 % – до 66,2 %). Показники низького рівня у ЕГ знизилися з 41,8 % до 9,7 %. Щодо контрольної групи, то тут динаміка змін була менш істотною (див. табл. 1).

Таблиця 1

Результати дослідно-експериментальної роботи у ЕГ та КГ

Рівень	Констатувальний експеримент (82 студенти)		Формувальний експеримент							
			ЕГ (40 студентів)				КГ (38 студентів)			
			1-й зріз		4-й зріз		1-й зріз		4-й зріз	
			абс.	%	абс.	%	абс.	%	абс.	%
<i>Високий</i>	12	14,6	3	6,3	10	24,1	2	6	5	13
<i>Середній</i>	48	58,4	21	51,9	26	66,2	19	50,7	22	57,2
<i>Низький</i>	22	27	16	41,8	4	9,7	17	43,3	11	29,8

Наведені в табл. 1 дані дозволяють зробити висновок про наявність чітко вираженої тенденції зростання сформованості творчих якостей у студентів ЕГ впродовж формувального експерименту. Обробка даних методами математичної статистики підтвердила достовірність отриманих результатів, що доводить дієвість запропонованої методики.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено результати теоретичного узагальнення та запропоновано нове вирішення проблеми формування творчих якостей майбутніх учителів музики засобами комп'ютерних технологій, що знайшло відображення в обґрунтуванні та експериментальній перевірці розробленої методики.

Проведене дослідження дало можливість зробити такі висновки щодо поставлених і вирішених завдань.

1. Формування творчих якостей майбутнього вчителя є необхідною умовою розкриття його внутрішніх можливостей і потреб та досягнення

високих результатів у педагогічній діяльності. Творчі якості є сутнісною ознакою професіоналізму вчителя і складають основу для реалізації одного з ключових завдань сучасної загальноосвітньої школи – розкриття творчого потенціалу учнів та формування їх творчої особистості.

2. Виявлено, що творчі якості – це комплекс суттєвих рис, ознак та властивостей, які забезпечують успішність творчої діяльності і виявляються в особливостях перцепції, інтелекту, характеру та мотивації. Будучи характеристиками, що актуалізуються лише у процесі творчості, вони складають динамічну структуру, ядром якої виступає творчий пошук.

3. Встановлено, що творчі якості майбутнього вчителя музики, це – особистісні утворення, представлені цілісним динамічним комплексом мотиваційних, когнітивних, операційних та креативних характеристик, що забезпечують творчий характер фахової діяльності і є необхідною умовою професійної самореалізації.

Викремлено чотири домінантні комплекси та етапи, на яких здійснюється їх формування: *довільно-творчий, базово-когнітивний, базово-технологічний та самостійно-творчий*.

4. Виявлено, що оптимальними умовами формування творчих якостей є педагогічне керування цим процесом; стимулювання творчої активності, ініціативи, творчого пошуку; актуалізація музично-теоретичних знань у композиції (імпровізації), аранжуванні, перекладанні, інструментовці музичних творів; створення діалогового середовища *суб'єкт – комп'ютер – суб'єкт*; матеріально-технічне та програмове забезпечення музично-творчого процесу.

5. Обґрунтовано критерії діагностики сформованості творчих якостей, а саме: *ступінь сформованості мотивів творчої діяльності* (показники – потреба у музично-творчій діяльності; усвідомлення власних творчих можливостей та прагнення до самореалізації; спрямованість на реалізацію творчих задумів; наполегливість у творчій діяльності); *ступінь теоретичної обізнаності* (показники – ґрунтовність та системність фахових знань; їх оперативність та гнучкість; знання комп'ютерних технологій; розуміння практичної значущості знань); *ступінь засвоєння умінь та навичок музично-творчої діяльності* (показники – розвиненість музично-образного мислення; вміння втілювати звукомислові уявлення в композиції, аранжуванні, перекладанні, оркестровці; уміння використовувати комп'ютерне та звукотехнічне обладнання; уміння застосовувати комп'ютерні технології) та *міра успішності у творчій діяльності* (показники – ставлення до творчої діяльності; самостійність і творча ініціативність; продуктивність творчої діяльності; здатність до самоаналізу і самооцінки результатів творчої діяльності). Їх застосування дало можливість розкрити змістовну характеристику рівнів сформованості творчих якостей майбутніх учителів музики, діагностувати процес формування творчих якостей та отримати достовірні результати.

6. Розроблено та апробовано методику формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп'ютерних технологій, в основу

якої покладено дидактичну модель “*хочу – знаю – вмію – творю*”. Сутність методики полягає у поетапному розвитку мотивації до творчої діяльності, актуалізації в ній музично-теоретичних знань, формуванні вмій використання комп’ютерних технологій в аранжуванні, композиції, перекладанні та оркестровці; набутті студентами досвіду реалізації власних творчих задумів. Засобами формування означених якостей та інструментом реалізації музично-творчого потенціалу виступають комп’ютерні технології, представлені комплексом сучасних музичних програм запису, обробки, збереження та передачі музичної інформації. Їх застосування суттєво розширює межі музично-творчої діяльності вчителя музики і відкриває нові можливості для фахової самореалізації в інформаційному суспільстві.

7. З’ясовано, що процес формування творчих якостей ґрунтується на принципах наочності, системності, послідовності, мотивації музичної діяльності, інтересу й емоційної захопленості музично-творчою діяльністю, спонукання до творчого самовираження, активізації музичного мислення, урізноманітнення форм і видів творчої діяльності, свідомого засвоєння знань, індивідуалізації процесу навчання, єдності теорії й практики, емоційного й свідомого, художнього й технічного.

8. Упроваджена методика формування творчих якостей майбутніх учителів музики засобами комп’ютерних технологій виявила достатню ефективність, про що свідчить динаміка отриманих результатів. Відбулося помітне зростання кількості студентів ЕГ, віднесених до високого (з 6,3 % – до 24,1 %) та середнього (з 51,9 % – до 66,2 %) рівнів. Водночас суттєво зменшилася кількість студентів, що виявили низький рівень (з 41,8 % – до 9,7 %). Щодо контрольної групи, то тут динаміка змін була менш істотною. Успішна апробація експериментальної методики дає підставу рекомендувати її для широкого впровадження у практику підготовки студентів мистецьких факультетів.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів означеної проблеми. Подальшого вивчення і наукового обґрунтування потребують питання використання комп’ютерних технологій при діагностиці творчих якостей; розробки і впровадження спеціалізованих навчальних комп’ютерних програм для студентів мистецьких факультетів; оптимізації фахової підготовки майбутніх учителів музики засобами комп’ютерних технологій; створення на базі ВНЗ творчих лабораторій із відповідним звукотехнічним та програмовим забезпеченням.

Основний зміст дисертації відображено у таких публікаціях:

1. Дворник Ю. Ф. Інформатизація освітнього простору у контексті сучасного розвитку суспільства / Ю. Ф. Дворник // Наукові записки. Серія “Психолого-педагогічні науки” (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. – Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2009. – № 2. – С. 10–14.

2. Дворник Ю. Ф. Формування творчої особистості майбутнього учителя музики як педагогічна проблема / Ю. Ф. Дворник // Збірник наукових праць “Педагогічна освіта: теорія і практика”. – Кам’янець-Подільський : ПП “Медобори-2006”, 2009. – Вип. 3. – С. 66–70.

3. Дворник Ю. Ф. Творчі якості особистості вчителя музики у структурі педагогічної діяльності / Ю. Ф. Дворник // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14 “Теорія і методика мистецької освіти” : збірник наукових праць. – К. : НПУ, 2011. – Вип. 11 (16). – С. 19–21.

4. Дворник Ю. Ф. Проблема застосування комп’ютерних технологій у музичній творчості / Ю. Ф. Дворник // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія “Педагогічні науки”. – Луганськ, 2011. – № 7 (218). – Ч. II. – С. 44–49.

5. Дворник Ю. Ф. Педагогічні умови формування творчих якостей майбутнього вчителя музики / Ю. Ф. Дворник // Наукові записки. Серія “Психолого-педагогічні науки” (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя) / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. – Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2011. – № 6. – С. 58–62.

6. Дворник Ю. Ф. К вопросу информатизации и компьютеризации современного образования / Ю. Ф. Дворник // Сборник научных трудов Телавского государственного университета имени Я. Гогебашвили. – Телави (Грузия), 2010. – № 1. – С. 73–78.

7. Дворник Ю. Ф. Роль сучасних комп’ютерних технологій у фаховій підготовці майбутнього вчителя музики / Ю. Ф. Дворник // Проблеми мистецької освіти : збірник науково-методичних статей викладачів, студентів і аспірантів факультету культури і мистецтв / відп. ред. О. Я. Ростовський. – Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2007. – Вип. 1. – С. 110–114.

8. Дворник Ю. Ф. Музичні комп’ютерні технології як предмет педагогічних досліджень / Ю. Ф. Дворник // Проблеми мистецької освіти : збірник науково-методичних статей викладачів, студентів і аспірантів факультету культури і мистецтв / відп. ред. О. Я. Ростовський. – Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2008. – Вип. 2. – С. 13–17.

9. Дворник Ю. Ф. До проблеми формування інформаційної культури майбутнього учителя музики / Ю. Ф. Дворник // Проблеми мистецької освіти : збірник науково-методичних статей / відп. ред. О. Я. Ростовський. – Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2008. – Вип. 3. – С. 117–124.

10. Дворник Ю. Ф. Предмет “Основи звукорежисури” у системі фахової підготовки майбутніх учителів музики / Ю. Ф. Дворник // Культурно-мистецьке середовище: технології та сучасність : зб. матеріалів Всеукр. наук.-творчої конф., Київ, 11–12 листопада 2008 р. – К. : ДАКККІМ, 2009. – С. 109–110.

11. Дворник Ю. Ф. Аранжування музичних творів як творчий процес / Ю. Ф. Дворник // Проблеми мистецької освіти : збірник науково-методичних статей / відп. ред. О. Я. Ростовський. – Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2009. – Вип. 4. – С. 286–293.

12. Дворник Ю. Ф. Дидактичні проблеми і перспективи використання інформаційних технологій у музично-педагогічній освіті / Ю. Ф. Дворник // Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології : зб. матеріалів Третьої міжн. наук.-творчої конф., 11–12 листопада 2009 р. – К. : ДАКККіМ, 2009. – С. 179–180.

13. Дворник Ю. Ф. До сутності поняття “аранжування музичних творів” / Ю. Ф. Дворник // Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей : зб. матеріалів VI мистецько-педагогічних читань пам’яті професора О. П. Рудницької. – Чернівці : Зелена Буковина, 2010. – С. 145–146.

14. Дворник Ю. Ф. Теоретичні основи процесу формування творчих якостей особистості вчителя в інформаційному суспільстві / Ю. Ф. Дворник // Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології : зб. матеріалів Четвертої міжн. наук.-творчої конф., 11–12 листопада 2010 р. – К. : НАКККіМ, 2010. – С. 148–149.

15. Дворник Ю. Ф. Особливості педагогічного керування процесом формування творчих якостей майбутніх учителів музики / Ю. Ф. Дворник // Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології : зб. матеріалів П’ятої міжн. наук.-творчої конф. студентів, магістрантів, аспірантів та молодих вчених, 10–11 листопада 2011 р. – К. : НАКККіМ, 2011. – С. 32–33.

16. Дворник Ю. Ф. Основні аспекти формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп’ютерних технологій / Ю. Ф. Дворник // Мистецькі діалоги: культура, освіта, виконавство : матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару студентів, магістрантів, аспірантів, викладачів. – Ніжин : НДУ ім. Миколи Гоголя, 2012. – С. 64–65.

17. Дворник Ю. Ф. Актуалізація знань у музично-творчій діяльності як умова формування творчих якостей майбутніх учителів / Ю. Ф. Дворник // Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології : зб. матеріалів Шостої міжн. наук.-творчої конф., присвяченої 10-річчю кафедри мистецьких технологій, 8–9 листопада 2012 р. – К. : НАКККіМ, 2012. – С. 186–187.

АНОТАЦІЇ

Дворник Ю. Ф. Формування творчих якостей майбутнього вчителя музики засобами комп’ютерних технологій. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2013.

У дисертації досліджено проблему формування творчих якостей засобами комп’ютерних технологій. На основі аналізу наукової літератури розкрито і конкретизовано сутність понять “творчі якості майбутнього вчителя музики” та “комп’ютерні технології в музично освітній діяльності”.

Уперше розроблено й апробовано методику формування творчих якостей майбутніх учителів музики засобами комп'ютерних технологій, основу якої становить дидактична модель “*хочу – знаю – вмію – творю*”; визначено педагогічні умови ефективного формування; обґрунтовано критерії та показники сформованості творчих якостей. Проаналізовано результати формувального експерименту та доведено їх статистичну достовірність. Удосконалено методичне забезпечення фахової підготовки студентів вищих навчальних закладів музично-педагогічної освіти.

Отримані результати дослідження доводять ефективність запропонованої методики та її значущість для подальшого удосконалення теорії і практики фахової підготовки майбутніх учителів музики.

Ключові слова: творчі якості, майбутній учитель музики, музичні комп'ютерні технології, музично-творча діяльність, методика формування творчих якостей.

Дворник Ю. Ф. Формирование творческих качеств будущего учителя музыки средствами компьютерных технологий. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 – теория и методика музыкального обучения. – Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. – Киев, 2013.

В диссертации исследуется проблема формирования творческих качеств средствами компьютерных технологий. На основе анализа научной литературы раскрыто и конкретизировано сущность понятий “творческие качества будущего учителя музыки” и “компьютерные технологии в музыкально-образовательной деятельности”.

Творчество рассматривается как необходимое условие достижения наивысших результатов деятельности учителя, наиболее полной реализации его возможностей. Творческие качества развиваются на протяжении всей педагогической деятельности и являются решающим фактором в достижении вершин педагогического мастерства.

Впервые разработана и апробирована методика формирования творческих качеств студентов средствами компьютерных технологий, в основе которой лежит модель “*хочу – знаю – умею – творю*”.

Установлено, что структуру творческой личности будущего учителя музыки составляют мотивационный, когнитивный, операционный и креативный компоненты.

В работе обоснованы критерии диагностики сформированности творческих качеств, а именно: степень сформированности мотивов творческой деятельности; степень теоретической осведомленности; степень усвоения умений и навыков музыкально-творческой деятельности; мера успешности в творческой деятельности.

В исследовании раскрыты оптимальные условия формирования творческих качеств будущих учителей музыки: педагогическое руководство этим процессом; стимулирование творческой активности, инициативы,

творческого поиска; актуализация музыкально-теоретических знаний в композиции (импровизации), аранжировке, переложении, инструментовке музыкальных произведений; создание диалоговой среды *субъект – компьютер* – субъект; материально-техническое и программное обеспечение музыкально-творческого процесса.

Сущность разработанной методики состоит в целенаправленном поэтапном развитии мотивации к творческой деятельности, актуализации в ней музыкально-теоретических знаний, формировании умений использования компьютерных технологий в аранжировке, композиции, переложении, оркестровке; приобретении опыта реализации собственных творческих замыслов. Процесс формирования основывается на принципах наглядности, системности, последовательности, мотивации музыкальной деятельности, единства художественного и технического.

Полученные результаты исследования доказывают эффективность предложенной методики, ее значимость для последующего усовершенствования теории и практики профессиональной подготовки будущих учителей музыки.

Ключевые слова: творческие качества, будущий учитель музыки, музыкальные компьютерные технологии, музыкально-творческая деятельность, методика формирования творческих качеств.

Dvornik Y. F. Formation of creative qualities of future music teacher by means of computer technologies. – Manuscript.

Thesis for candidate degree in pedagogics, specialty 13.00.02 – theory and methods of musical education. – National Pedagogical Dragomanov University. – Kyiv, 2013.

In the thesis paper the problem of formation of creative qualities by means of computer technologies is researched. Creative work is considered as the most important condition of achieving the highest results in the teacher's activity and the most effective realization of his abilities. Creative qualities are essential features of teacher's professionalism and make up the bases for realization of one of the key tasks in modern school – discovering of the pupils' creative potential and formation of their creative personalities.

The method of formation of creative qualities of future music teachers by means of computer technologies, the basis of which constitutes the didactic model "wish – know – able – create", has been worked out and tested for the first time; defined pedagogical conditions of effective formation; substantiated the criteria and indicators of the degree of formed creative qualities.

Gained results prove the efficiency of the method proposed and its value for further improvements in the sphere of the theoretical and practical training of future music teachers.

Key words: creative qualities, a future music teacher, musical computer technologies, musical creative activity, the method of formation of creative qualities.

НБ НПУ

100121851

Підписано до друку 04.09.13 р.
Гарнітура Computer Modern
Замовлення № 209

Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 0,9

Папір офсетний.
Тираж 120 прим.

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.

м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3/4
(04631)7-19-72

E-mail: vidavn_ndu@mail.ru
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.

